

Гордій Олександр Анатолійович
фізична особа підприємець
Hordii Oleksandr
Individual Entrepreneur
ORCID: 0009-0007-1278-9503

DOI: 10.25313/2520-2294-2024-8-10196

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ ВІДБУДОВИ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF FORMULATING INVESTMENT AND INNOVATION STRATEGIES FOR THE RECONSTRUCTION OF UKRAINE'S ECONOMY IN THE POST-WAR PERIOD

Анотація. Вступ. Війна в Україні спричинила значні руйнування економічної інфраструктури, що зумовлює необхідність розробки ефективної стратегії відновлення. Важливим аспектом такої відбудови є впровадження інновацій для залучення інвестицій та створення умов для сталого економічного розвитку. Сьогодні планування та реалізація відновлення економіки вимагає комплексного підходу, який враховує всі ключові виклики та ризики, що виникли у післявоєнний період.

Мета. Метою даної роботи є розробка теоретико-методологічних засад інвестиційно-інноваційної стратегії відбудови повоєнної економіки України та надання рекомендацій щодо її реалізації з урахуванням сучасних економічних викликів та ризиків.

Матеріали і методи. У дослідженні використані дані з офіційних джерел, міжнародних звітів та наукових публікацій. Методологія дослідження базується на системному підході та включає методи аналізу і синтезу, статистичні методи, порівняльний аналіз і моделювання. Це дозволило комплексно оцінити поточний стан економіки України, дослідити досвід інших країн та розробити рекомендації для формування ефективної стратегії відновлення.

Результати. У ході дослідження було визначено основні напрями інвестиційно-інноваційної стратегії, зокрема, відновлення критичної інфраструктури, підтримка малих та середніх підприємств, залучення іноземних інвестицій, а також впровадження нових технологій. Запропоновано модель адаптивного управління, що включає механізми моніторингу та оцінки ефективності реалізації стратегії. Це дозволяє своєчасно коригувати плани дій відповідно до змінюваних умов.

Перспективи. Подальші дослідження можуть бути зосереджені на вдосконаленні механізмів управління інвестиційними процесами, адаптації міжнародного досвіду постконфліктного відновлення до умов України, а також на розробці нових підходів до оцінки ефективності впровадження інноваційних стратегій. Особливу увагу слід приділити розробці моделей, що дозволять ефективно залучати інвестиції та впроваджувати інновації в умовах нестабільності.

Ключові слова: економічне відновлення, інвестиційно-інноваційна стратегія, повоєнний період, стає зростання, управління ризиками, моніторинг ефективності.

Summary. Introduction. The war in Ukraine has unfortunately resulted in considerable damage to the country's economic infrastructure. It is therefore vital that we work together to develop an effective recovery strategy. One important aspect of this is the introduction of new ideas to attract investment and create conditions for sustainable economic development. Today, there is a need for a comprehensive approach to planning and implementing the reconstruction of the economy, which will consider all the main challenges and risks that arise in the post-war period.

Goal. This work aims to develop the theoretical and methodological foundations of the investment and innovation strategy for rebuilding the post-war economy of Ukraine and to provide recommendations for its implementation, taking into account modern economic challenges and risks.

Materials and methods. The study employs data from official sources, international reports and scientific publications. The research methodology is based on a systematic approach and incorporates a range of analytical techniques, including methods of analysis and synthesis, statistical methods, comparative analysis and modelling. This made it possible to comprehensively assess the current state of Ukraine's economy, research the experience of other countries, and develop recommendations for forming an effective recovery strategy.

Results. In the course of the study, the main directions of the investment and innovation strategy were determined, particularly the restoration of critical infrastructure, support of small and medium-sized enterprises, attraction of foreign investments, and the introduction of new technologies. A model of adaptive management is proposed, which includes mechanisms for monitoring and evaluating the effectiveness of strategy implementation. This allows timely adjustment of action plans under changing conditions.

Prospects. Further research can be focused on improving mechanisms for managing investment processes, adapting the international experience of post-conflict recovery to the conditions of Ukraine, as well as developing new approaches to evaluating the effectiveness of implementing innovative strategies. Special attention should be paid to the development of models that will allow to effectively attract investments and implement innovations in conditions of instability.

Key words: economic recovery, investment and innovation strategy, post-war period, sustainable growth, risk management, performance monitoring.

Постановка проблеми. Після закінчення війни перед Україною стане важливе завдання: обирати вектор подальшого економічного розвитку, консолідуватися і підготуватися до стабілізації економіки в умовах постійних викликів, обумовлених наростанням труднощів на світовому рівні. На даному етапі доречно розробити дієву інвестиційно-інноваційну стратегію подальшого розвитку країни. Це могло б, з одного боку, відповідати нагальним потребам, а з іншого — сприяти сталому економічному зростанню. Економічна складова стратегії повинна передбачати оцінку потреб у відбудові, відновленні інфраструктури та промислових будівель і споруд, а також модернізації найбільш постраждалих секторів економіки. Таким чином, мають бути визначені пріоритетні напрямки інвестування, правильні стратегії фінансування та звітності. Соціальний аспект стратегії включає створення робочих місць, навчання та підвищення рівня кваліфікації працівників, поступове підвищення якості життя людей.

Таким чином, однією з суттєвих переваг чіткого підходу, описаного в цій роботі, поряд з іншими, є гарантоване довгострокове економічне зростання в повоєнний період. Тому інвестиційна та інноваційна стратегія, яка могла б сприяти розвитку української економіки, повинна орієнтуватися на такі принципи, як гнучкість, оперативність та ефективність. Саме тому в цьому досить невизначеному контексті необхідно вміти розрізняти потенційні загрози та обмеження, які слід враховувати. Система контролю та оцінки результатів є одним із компонентів стратегії. Необхідно також, щоб така система була багаторівневою, з моніторингом на рівні проєктів, галузевому та регіональному рівнях. Таким чином, в ході проведення моніторингу можна виявити певні явища та оперативно внести відповідні корективи. Таким чином, ідентифікація та визначення інвестиційної та інноваційної стратегії сьогодні є одним з ключових викликів, який має бути вирішений із застосуванням міждисциплінарного підходу, з фокусом

на кожній дрібній деталі та з баченням майбутнього для того, щоб відновити Україну після війни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Саме тому у відновленні економіки післявоєнної України необхідно працювати над організаційно-правовими складовими. Левицький В. та Радинський С., наголошуючи на необхідності активізації інноваційно-інвестиційних процесів в Україні, зазначають, що законодавча влада повинна стимулювати залучення інвестицій та інноваційну діяльність [1]. Губа М., Назар І., Тацій О. також визначили проблеми та занепокоєння, які виникають у процесі відновлення економіки, та зосередили увагу на тому, що гарантування інвестиційного та інноваційного клімату має вирішальне значення для сталого економічного розвитку [2]. У своїй роботі Алексенко В. присвячує увагу інноваційному розвитку на регіональному рівні та підкреслює його значення для успішної реалізації стратегії відновлення [3]. Кульбовський С. розглядає специфіку інвестиційного менеджменту українських компаній та підкреслює сумісність бізнесу з новими умовами, а також важливість побудови взаємопов'язаної співпраці для залучення інвестицій та стимулювання інновацій. Такі автори, як Орел Ю., Прочан А., Нестеренко О. досліджують сучасні загрози відновлення економіки та наголошують на необхідності належного планування та управління наявними активами для подальшого потужного економічного зростання [5]. Сенченко В. приділяє особливу увагу ролі регіональної політики у забезпеченні інноваційного повоєнного розвитку [6]. Питання залучення інвестицій у післявоєнний період глибоко досліджується в роботах О. Ащеулової та Є. Остропольської, які наголошують на важливості створення сприятливого інвестиційного клімату для іноземних інвесторів та активного стимулювання інноваційної діяльності [7]. С. Пермінова, Н. Ситник та М. Чупріна висловлюють припущення щодо важливості інноваційного менеджменту у воєнний час, що дозволяє українським компаніям залишатися

конкурентоспроможними [8]. Давимука С. наголошує на необхідності інтеграції інноваційних підходів в усі сектори економіки з метою забезпечення сталого розвитку [9]. Ткаченко О., Ткаченко О. та Загребельний Д. висувають аргументи щодо інноваційної трансформації України в умовах післявоєнної відбудови, зокрема положення щодо впровадження сучасних технологій у різних галузях економіки [10]. Управлінню інвестиційними та інноваційними проєктами в умовах цифрової трансформації присвячує свої дослідження Кириченко О., підкреслюючи його важливість для сталого економічного зростання [11]. Павелко О. та інші автори описують досвід інших країн у подоланні післявоєнних викликів та акцентують увагу на можливостях застосування їхніх практик в Україні [12]. Кравченко О. та ін. детально вивчають кейси повоєнної відбудови економіки в інших країнах [13]. Важливість інновацій у післявоєнній відбудові розглядає С. Стахурська, яка аналізує процес формування інвестиційних стратегій у контексті організаційних змін, що є важливим для забезпечення сталого розвитку [14].

Таким чином, аналіз наукових праць показує, що післявоєнне відновлення української економіки потребує комплексного підходу, що включає організаційні, правові, регіональні та інноваційні аспекти. В усіх дослідженнях підкреслюється важливість інновацій та інвестицій як ключових чинників сталого економічного зростання, але залишаються невирішеними такі питання, як оцінка збитків, методологія розробки інвестиційних та інноваційних стратегій та аналіз міжнародного досвіду виходу економіки з кризи.

Мета і завдання статті. Ця стаття має на меті розробити теоретичні та методичні основи для створення інвестиційно-інноваційної стратегії, яка буде сприяти відновленню економіки України після війни.

Завдання дослідження включають:

1. Аналіз впливу війни на економіку України. Оцінка завданих збитків у сфері інфраструктури, промисловості та соціальних структур.

2. Визначення методологічних підходів до розробки ефективної інвестиційно-інноваційної стратегії з особливим акцентом на визначенні пріоритетних напрямків для інвестицій та механізмів їх фінансування.

3. В рамках дослідження розглянуто теоретичні засади інвестиційних та інноваційних стратегій, вивчено досвід інших країн.

4. Оцінка соціально-економічних наслідків впровадження стратегії: вплив на зайнятість, підвищення кваліфікації робочої сили та забезпечення соціальної стабільності.

5. Розробка дієвих планів для реалізації стратегії, а також створення структур для відстеження виконання стратегії та спроможності коригувати дії в конкретних умовах.

Матеріали і методи. Для цього дослідження було використано широкий набір аналітичних методів. Ці

методи дозволили всебічно оцінити нинішній стан української економіки та розробити рекомендації щодо формування інвестиційно-інноваційної стратегії. У ході дослідження застосовувалися статистичні методи, які дозволили визначити масштаб економічних збитків, завданих війною та спрогнозувати можливі шляхи відновлення.

За допомогою порівняльного аналізу було досліджено досвід інших країн, що проходили через подібні процеси. Було адаптовано їхні методики до українських реалій. Моделювання сценаріїв впровадження різних інвестиційно-інноваційних стратегій допомогло визначити найбільш результативні підходи.

Застосування системного підходу дозволило врахувати взаємодію економічних, соціальних і технологічних чинників, що сприяло створенню цілісної стратегії. Аналітичні інструменти були використані для визначення основних показників. На основі цих показників буде здійснюватися моніторинг та оцінка ефективності реалізації стратегії.

Виклад основного матеріалу. Широкомасштабне вторгнення, що розпочалося у 2022 році в Україні, завдала серйозних ударів по економіці та інфраструктурі країни, викликавши значні прямі та непрямі втрати в різних секторах. Масштабні руйнування житлових, промислових і енергетичних об'єктів, а також інфраструктурних мереж, спричинили значне зменшення економічного потенціалу держави, дестабілізували соціальну ситуацію та погіршили умови життя громадян. Для ефективного опрацювання інвестиційно-інноваційних стратегій відновлення економіки України після війни та залучення міжнародної допомоги важливо ретельно оцінити ці втрати та провести їх детальний аналіз.

Наразі, найбільш проблемними є руйнування житлових будинків, інфраструктури, промислових підприємств та енергетичного сектору. Ці втрати безпосередньо вплинули на зниження продуктивності економіки та підвищення рівня безробіття, що, своєю чергою, зумовило подальше зниження рівня життя (табл. 1).

Найбільші прямі втрати понесені у житлових будівлях, що складає 58,9 мільярда доларів США. Значні втрати також зафіксовані в інфраструктурі, яка постраждала через руйнування доріг, мостів та інших транспортних мереж, що ускладнило переміщення товарів та послуг. Промислові підприємства зазнали втрат у розмірі 13,1 мільярда доларів США, що свідчить про значне зменшення виробничих потужностей.

Війна спричинила масові руйнування інфраструктурних об'єктів, зокрема житлових будівель, транспортних засобів, закладів освіти та охорони здоров'я, що значно ускладнило забезпечення базових потреб населення та функціонування економіки (табл. 2).

Найбільша кількість пошкоджених та зруйнованих об'єктів припадає на житлові будівлі — 250 тисяч одиниць. Це свідчить про величезні соціальні

Таблиця 1

Загальна оцінка збитків інфраструктури за галузями (станом на січень 2024 року)

Тип майна	Оцінка прямих втрат, \$ млрд
Житлові будівлі	58,9
Інфраструктура	36,8
Активи підприємств, промисловість	13,1
Енергетика	9,0
АПК та земельні ресурси	8,7
Освіта	6,8
ЖКГ	4,5
Лісовий фонд	4,5
Транспортні засоби	3,1
Охорона здоров'я	3,1
Торгівля	2,6
Культура, туризм, спорт	2,4
Адміністративні будівлі	0,5
Цифрова інфраструктура	0,5
Соціальна сфера	0,2
Фінансова сфера	0,4
Екологія	16,4
Разом	154,9

Джерело: сформовано автором на підставі [15]

Таблиця 2

Пошкоджені та зруйновані об'єкти інфраструктури України

Об'єкт	Кількість
Житлові будівлі	250,000
Легкові автомобілі	211,700
Комунальний транспорт	16,000
Заклади освіти	3,800
Заклади охорони здоров'я	1,300
Приватні та державні підприємства	426
Загальна сума	\$155 млрд

Джерело: сформовано автором на підставі [15]

втрати, які вплинули на життєздатність населення та підвищення соціального напруження. Легкові автомобілі, яких було пошкоджено або знищено 211 700 одиниць, також постраждали значною мірою, що свідчить про ускладнення транспортних можливостей для громадян.

Енергетичний сектор зазнав значних втрат, що вплинуло на стабільність постачання енергоресурсів. Руїнування електростанцій, розподільних мереж та нафтогазових об'єктів призвело до серйозних збоїв у роботі енергосистеми країни (табл. 3).

Найбільші збитки припадають на сектор електрогенерації, де прямі втрати склали 8,524 мільйона доларів США. Це підкреслює критичний вплив війни на основну енергетичну інфраструктуру. Також значні втрати зазнав нафтогазовий сектор, де прямі збитки та непрямі втрати складають сумарно 21,768 мільйона доларів США. Це потребує значних інвес-

тицій для відновлення та стабілізації постачання енергоресурсів.

Загальні економічні втрати складають 69 800 млн. доларів США, з них основну частину (50,3%) становить зменшення виробництва в рослинництві через руйнування угідь та порушення постачання. Зниження цін на сільськогосподарську продукцію викликало втрати на рівні 34,5% від загальних, тоді як зростання собівартості, що складає 6,2%, обумовлене підвищенням витрат та інфляцією [17].

Ці дані вказують на невідкладну потребу розробки стратегії відновлення економіки України з акцентом на інвестиції та інновації. Війна спричинила значні втрати в різних секторах. Це суттєво послабило економічну стабільність та конкурентоспроможність країни. Запровадження такої стратегії сприятиме залученню інвестицій, відновленню критичної інфраструктури, стимулюванню інно-

Таблиця 3

Збитки, втрати та потреби відновлення енергетичного сектору України, млн. доларів США

Сектор	Прямі збитки, \$ млн	Непрямі втрати, \$ млн	Потреби відновлення, \$ млн
Електрогенерація	8,524	12,745	29,277
Розподіл електроенергії	801	3,617	1,930
Нафтогазовий сектор	3,331	18,437	14,412
Всього енергетика	16,135	40,416	50,523

Джерело: сформовано автором на підставі [16]

ваційних процесів та забезпеченню сталого економічного зростання. Розробка комплексної стратегії відновлення є вирішальним кроком для досягнення довготривалого економічного зростання.

Створення інвестиційно-інноваційних стратегій є результатом глибоких інвестиційних, інноваційних та економічних досліджень. Стратегії базуються на ключових концепціях економічного розвитку, спрямованих на залучення інвестицій, модернізацію інфраструктури, підвищення конкурентоспроможності та впровадження новітніх технологій. Теоретичні засади цих стратегій підкреслюють важливість інтеграції інновацій у всі сфери економіки.

Розробка ефективної стратегії є критично важливою для стимулювання економічного розвитку. Основні елементи такої стратегії включають визначення інвестиційних пріоритетів, оцінку проектного потенціалу, створення механізмів фінансування та їх впровадження, а також постійний моніторинг результатів. Усі ці кроки вимагають ретельного аналізу.

Для визначення стратегічних пріоритетів необхідно оцінити ключові сфери інвестицій, які мають високий потенціал для розвитку і можуть принести значні економічні вигоди (табл. 4). Це включає виявлення проєктів та галузей, що можуть сприяти інноваційному розвитку та забезпечити конкурентні переваги.

Таблиця 4 представляє критерії, за якими оцінюються інвестиційні проєкти. Потенціал для інновацій дозволяє визначити, наскільки проєкт може сприяти розвитку нових технологій. Ринковий попит допомагає оцінити, чи буде продукція або послуга популярною. Фінансовий потенціал включає оцінку можливого прибутку від інвестицій, а стратегічна значущість показує важливість проєкту для досягнен-

ня загальних стратегічних цілей. Ризики включають можливі невизначеності, які можуть вплинути на успішність проєкту.

Отже, для забезпечення фінансування інвестиційних проєктів необхідно розробити ефективні механізми фінансування, які враховують як державні, так і приватні джерела капіталу (табл. 5). Це включає визначення джерел фінансування, оцінку їх переваг і обмежень, а також забезпечення ефективної реалізації проєктів.

Таблиця 5 показує різні механізми фінансування, їх переваги та обмеження. Державні програми можуть забезпечити фінансову підтримку для нових проєктів, зменшуючи ризики для інвесторів. Приватні інвестиції забезпечують великий обсяг капіталу, проте мають високі вимоги до прибутковості. Інвестиційні фонди пропонують професійне управління та доступ до великого капіталу, але можуть бути дорогими в управлінні. Публічно-приватні партнерства дозволяють розподілити ризики між державою та приватними інвесторами, але можуть бути складними в управлінні.

Для забезпечення успішної реалізації інвестиційно-інноваційної стратегії необхідно впровадити її моніторинг, що включає постійний перегляд і корекцію на основі змінюваних умов. Цей підхід забезпечить адаптивність та ефективність стратегії в умовах динамічних змін економічних середовищ. На рис. 1 представлено методичний підхід до створення інвестиційно-інноваційної стратегії.

На рис. 1 зображено основні етапи формування стратегії відновлення економіки України. Стратегія зосереджена на інвестиціях та інноваціях. Перший етап включає визначення стратегічних напрямків. Таке визначення дозволяє виокремити ключові сфери для залучення інвестицій. Далі проводиться

Таблиця 4

Оцінка пріоритетності інвестицій за критеріями

Критерій	Опис
Потенціал для інновацій	Можливість проєкту принести нові технології або рішення
Ринковий попит	Споживчий попит на продукцію або послугу
Фінансовий потенціал	Очікуваний фінансовий прибуток від інвестицій
Стратегічна значущість	Важливість проєкту для досягнення стратегічних цілей
Ризики	Можливі ризики та невизначеності

Джерело: сформовано автором

Таблиця 5

Механізми фінансування інвестицій

Механізм фінансування	Опис	Переваги	Обмеження
Державні програми підтримки	Програми, що надають гранти або пільгові кредити	Доступність для нових проєктів, зменшення ризиків	Можливі обмеження в умовах та доступі
Приватні інвестиції	Інвестиції від приватних осіб або компаній	Великий обсяг фінансування, можливість партнерства	Високі вимоги до прибутковості проєктів
Інвестиційні фонди	Фонди, що інвестують у перспективні проєкти	Доступ до великого капіталу, професійне управління	Можлива висока вартість управлінських послуг
Публічно-приватні партнерства	Співпраця між державою та приватним сектором	Розподіл ризиків, залучення додаткових ресурсів	Складність в управлінні та координації

Джерело: сформовано автором

оцінка інвестиційного потенціалу. Найбільш перспективні проєкти визначаються в рамках оцінки ІAS. Наступним етапом є розробка фінансових механізмів. Вони забезпечують ресурсами реалізацію визначених проєктів. Завершальний етап включає впровадження стратегії та моніторинг її ефективності. Це дозволяє вносити корективи до стратегії з урахуванням зміни відповідних умов.

Цей підхід забезпечує всебічний аналіз та системний підхід до розробки стратегії. Він є критично важливим для успішного розвитку економіки в сучасних умовах.

Вивчення досвіду інших країн, які відновлювали свої економіки після конфліктів і криз, свідчить про те, що успіху досягали ті, що робили ставку на інновації та стратегічне планування інвестицій. Наприклад, після Другої світової війни Німеччина та Японія реалізували масштабні програми з відновлення інфраструктури та модернізації промисловості. Це значно прискорило їх економічне відродження [18]. Схожий підхід був використаний у Південній Кореї. Розвиток науково-технічного потенціалу став ключовим фактором економічного зростання після конфлікту. Досвід цих країн підкреслює важливість стратегічного планування. У Таблиці 6 наведено

основні елементи інвестиційно-інноваційних стратегій, заснованих на міжнародному досвіді.

Ця таблиця підкреслює взаємозв'язок між ключовими елементами інвестиційно-інноваційних стратегій, використаними в різних країнах для економічного відновлення після кризових ситуацій. Інноваційні підходи та залучення іноземного капіталу були ключовими факторами, що дозволили цим країнам швидко відновити економіку та досягти високого рівня розвитку.

Оцінка соціальних та економічних аспектів впровадження інвестиційно-інноваційної стратегії відбудови економіки України в післявоєнний період потребує ретельного аналізу, враховуючи складну соціально-економічну ситуацію в країні, а також очікувані зміни в результаті реалізації стратегії.

Одним з ключових аспектів є вплив стратегії на зайнятість. Створення нових робочих місць, особливо у відновлюваній та інноваційній економіці, може сприяти підвищенню зайнятості. Це стане можливим завдяки залученню як внутрішніх, так і зовнішніх інвестицій, що дозволить відкрити нові підприємства та реконструювати зруйновані виробництва. Таким чином, зросте попит на робочу силу, що сприятиме зменшенню безробіття. Водночас впровадження новіт-

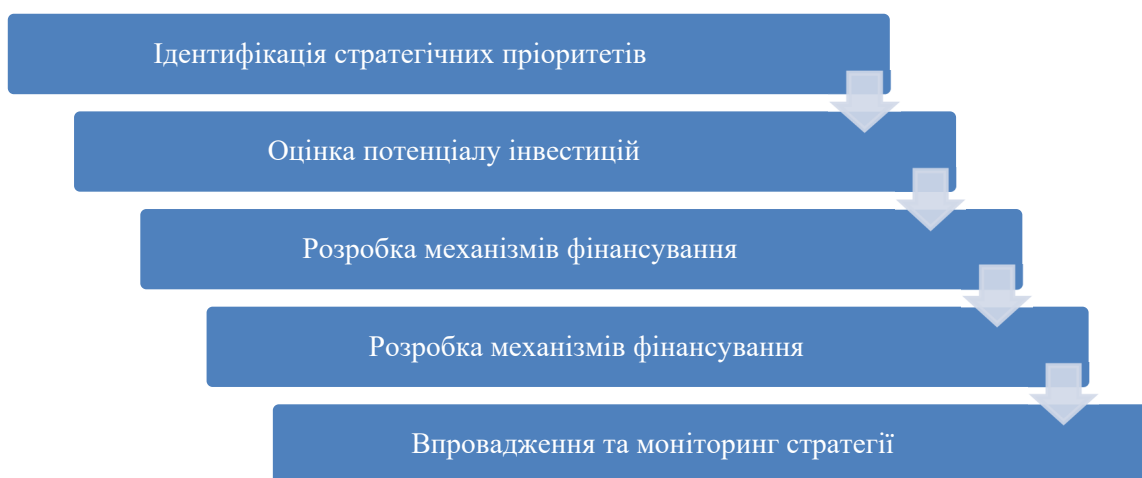

Рис. 1. Методичний підхід до створення інвестиційно-інноваційної стратегії

Джерело: розроблено автором

Таблиця 6

Основні компоненти інвестиційно-інноваційної стратегії на основі міжнародного досвіду

Компонент	Характеристика	Приклад з міжнародного досвіду
Інфраструктурні інвестиції	Розвиток та модернізація ключових галузей економіки	Відновлення Німеччини після Другої світової війни
Інновації та технології	Впровадження новітніх технологій і підвищення науково-технічного потенціалу	Японія після Другої світової війни
Залучення іноземних інвестицій	Встановлення сприятливих умов для зовнішніх інвесторів	Південна Корея після війни на півострові
Розвиток людського капіталу	Інвестування в освіту та професійне навчання	Інвестиції в освіту у всіх країнах пост-воєнного часу

Джерело: розроблено автором

ніх технологій та інноваційних підходів вимагає підвищення кваліфікації робочої сили, що є необхідною умовою для ефективної реалізації стратегії. Таблиця 7 відображає ключові соціально-економічні показники, які характеризують можливі зміни в результаті впровадження інвестиційно-інноваційної стратегії.

Вплив інноваційної стратегії на соціальну стабільність є комплексним і охоплює декілька важливих напрямків. Одним із найважливіших є підвищення кваліфікації робочої сили, яке не тільки сприятиме підвищенню ефективності праці, але й підвищить рівень доходів населення, що, своєю чергою, зменшить соціальну напругу. Впровадження інновацій у виробничі процеси створить умови для зростання продуктивності, що матиме позитивний вплив на загальний економічний розвиток країни.

Рис. 2 ілюструє механізми впливу інвестиційно-інноваційної стратегії на економічні та соціальні аспекти розвитку, зокрема на зайнятість, підвищення кваліфікації робочої сили та соціальну стабільність.

Рис. 2 ілюструє комплексний підхід до відновлення економіки. Цей підхід враховує важливість одночасного розвитку інфраструктури, ринків праці та соціальної підтримки. З цієї причини можна стверджувати, що, серед іншого, він пропонує чітку лінію поведінки, яка веде до середньо- та довгострокового економічного зростання в повоєнний період. Таким чином, специфічний тип інвестиційно-інноваційної стратегії може допомогти сформувавши українську економіку в повоєнних умовах. Вона повинна характеризуватися такими цінностями, як гнучкість, реактивність, а також результативність. Іншим компонентом стратегії є правильна система, яка дозволяє визначити ступінь ефективності організації. Тому корисно, щоб така система була багаторівневою та моніторинг здійснювався як на рівні проекту, так і сектору та регіону. Таким чином можна виявити, які існують непередбачувані обставини і які дії можуть знадобитися для того, щоб впоратися з новими обставинами належним чином.

Таблиця 7

Соціально-економічні аспекти впровадження інвестиційно-інноваційної стратегії

Показник	Очікувані зміни	Опис та обґрунтування
Рівень зайнятості	Зростання зайнятості у відновлених галузях економіки	Реконструкція зруйнованої інфраструктури створить нові робочі місця в будівництві, логістиці, виробництві
Кваліфікація робочої сили	Підвищення через інвестиції у професійну підготовку та перепідготовку	Реалізація інноваційних проєктів потребує висококваліфікованих фахівців, що стимулює розвиток програм підготовки та перепідготовки
Рівень доходів населення	Зростання середніх доходів	Відновлення економіки та збільшення зайнятості призведе до зростання заробітних плат
Соціальна стабільність	Зміцнення соціальної стабільності	Зниження безробіття та зростання доходів сприятимуть зменшенню соціальної напруги
Регіональний розвиток	Збалансований розвиток регіонів	Інвестиції будуть спрямовані на відновлення найбільш постраждалих регіонів, що дозволить вирівняти економічний розвиток країни
Інфраструктурний розвиток	Покращення транспортної та виробничої інфраструктури	Реконструкція та модернізація інфраструктури сприятимуть підвищенню ефективності економічної діяльності
Соціальний захист	Посилення механізмів соціального захисту	Розвиток програм підтримки населення у перехідний період з метою забезпечення соціальної справедливості
Інвестиційний клімат	Покращення інвестиційного клімату	Вдосконалення правових та економічних умов для залучення іноземних інвестицій

Джерело: розроблено автором

Рис. 2. Механізм впливу інвестиційно-інноваційної стратегії на соціально-економічний розвиток

Джерело: розроблено автором

В рамках такого процесу існує завдання постійного моніторингу необхідних даних щодо різних факторів. Для планування та координації цієї діяльності планується створення інформаційно-аналітичного центру. Деякі з функцій центру мають включати збір та обробку даних; звітування про реалізацію стратегії тощо.

Регулярне оновлення стратегічних планів на основі нових даних і оцінки ризиків має стати стандартною практикою. Механізми коригування повинні не лише передбачати зміну тактичних підходів, але й дозволяти перегляд стратегічних пріоритетів у разі необхідності.

Для забезпечення належного управління та координації виконання стратегії необхідно запровадити комплексний алгоритм, що охоплює всі етапи від планування до оцінки результатів. Цей алгоритм повинен бути достатньо гнучким, щоб дозволяти оперативні корективи на будь-якому етапі, врахо-

вуючи нові виклики та можливості. Основою цього підходу є застосування системного аналізу і адаптивного управління, що забезпечить оптимальне використання наявних ресурсів і зменшення впливу зовнішніх ризиків.

Таблиця 8 демонструє можливі підходи до оцінки ефективності реалізації інвестиційно-інноваційної стратегії, враховуючи різні індикатори та їх вагомість у загальному контексті.

На основі цієї таблиці можуть бути зроблені висновки про успішність або необхідність коригування стратегії. Вагомість індикаторів може змінюватися залежно від ситуації, що дозволяє адаптувати підходи до оцінки відповідно до актуальних пріоритетів.

Рис. 3 ілюструє алгоритм впровадження та вдосконалення стратегії, з акцентом на моніторинг, оцінку ефективності та коригування планів дій.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Розробка інвестиційно-інноваційної стра-

Таблиця 8

Оцінка ефективності реалізації стратегії в умовах війни

Індикатор	Метод оцінки	Вагомість (%)	Коментарі та пояснення
Темпи відновлення інфраструктури	Моніторинг виконання планів реконструкції	30%	Основний показник, що визначає здатність відновити економіку
Рівень інвестицій	Аналіз динаміки залучення інвестицій	25%	Відображає економічну довіру та готовність до співпраці
Зайнятість населення	Статистичний аналіз рівня безробіття	20%	Відображає соціальну стабільність і ефективність економічних заходів
Соціальна стабільність	Соціологічні дослідження та аналіз даних	15%	Важливий індикатор соціального впливу стратегії
Темпи економічного зростання	ВВП, промислове виробництво, експорт	10%	Загальний показник економічної ефективності

Джерело: розроблено автором

Рис. 3. Алгоритм впровадження інвестиційно-інноваційної стратегії

Джерело: розроблено автором

тегії відтворення економіки післявоєнної України є багатошаровою задачею. Слід зазначити, що її реалізація вимагає інтеграції економічних, соціальних і технологічних компонентів. З огляду на модифікації, що відбуваються під час війни, в процесі післявоєнної відбудови, адаптивний підхід є необхідним. У зв'язку з цим він має моментально реагувати на нові виклики та зміни. Динамічне заохочення влади, приватного сектору та громадянського суспільства має принести велику користь для успіху саме цього плану дій. Крім того, корисними з погляду впровадження були б ґрунтовний моніторинг та визначення дієвості впроваджуваних заходів.

Важливо, щоб майбутні дослідження містили детальний аналіз довгострокового впливу запропонованих стратегій на економічний розвиток. Видається доцільним аналіз міжнародного досвіду постконфліктного відновлення. Велику користь принесе концентрація на розробці кардинально нових ризико-управлінських інструментів з урахуванням нестабільних умов розвитку світової економіки. Крім того, необхідно зосередитися на розробці та впровадженні новаторських технологій для відновлення критично важливої інфраструктури оскільки це призведе до та стабільної економіки та ефективніших інвестицій.

Література

1. Kravchenko O., Lysov V., Kaplenko O., Shvedenko A. Post-war Recovery Practices for Ukraine, based on the Experience of other Countries that have Undergone Similar Processes. *Economic Affairs*. 2023. № 68(04). P. 2277–2288. doi: <https://doi.org/10.46852/0424-2513.4.2023.35>.
2. Antoniuk O., Malchuk M., Melnyk L., Skakovska S. Analysis of innovative development and overcoming challenges of post-war Ukrainian economy. *E3S Web of Conferences*. 2024. № 558. P. 01031. doi: <https://doi.org/10.1051/e3s-conf/202455801031>.
3. Левицький В., Радинський С. Удосконалення інноваційно-інвестиційної діяльності в період післявоєнної відбудови України: організаційний та нормативно-правовий аспект. *Галицький економічний вісник Тернопільського національного технічного університету*. 2023. № 84.5. С. 151–161. URL: <https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/43124> (дата звернення: 05.08.2024).
4. Кувальський С. Інвестиційні стратегії українських підприємств у міжнародному бізнесі. *Економіка, управління та адміністрування*. 2023. № 3(105). С. 10–15. doi: [https://doi.org/10.26642/ema-2023-3\(105\)-10-15](https://doi.org/10.26642/ema-2023-3(105)-10-15).
5. Губа М., Назар І., Тацій О. Післявоєнна відбудова економіки України: задачі і виклики. *Академічні візії*. 2023. № 23. 14 с. doi: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.8320770>.
6. Алексеенко В. Інноваційний розвиток у повоєнній відбудові на мезо-рівні. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*. 2024. № 1(63). С. 59–65. doi: [https://doi.org/10.24144/2409-6857.2024.1\(63\).59-65](https://doi.org/10.24144/2409-6857.2024.1(63).59-65).
7. Ткаченко О., Ткаченко О., Загребельний Д. Повоєнна відбудова інноваційної трансформації України. *Здобутки економіки: перспективи та інновації*. 2024. № 8. doi: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13166005>.
8. Ащеулова О., Остропольська Є. Залучення інвестицій у повоєнну відбудову України: можливості та виклики. *Академічні візії*. 2023. № 25. doi: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10257554>.
9. Орел Ю., Прочан А., Нестеренко О. Перспективи післявоєнного відновлення економіки України: реалії сьогодення. *Академічні візії*. 2024. № 31. doi: <https://doi.org/10.5281/zenodo.11096562>.
10. Сенченко В. Формування та реалізація регіональних інноваційних стратегій України в післявоєнний період. *Сучасний менеджмент економічних систем в координатах парадигми сталого розвитку: матеріали V між нар. наук.-практ. конф.* (м. Одеса, 18 вересня 2023 р.). Одеса, 2023. 156 с. URL: https://economics.net.ua/files/science/suchasnyu_men/2023/SM_2023.pdf#page=157 (дата звернення: 05.08.2024).

11. Перминова С., Ситник Н., Чуприна М. Інноваційна діяльність в Україні в період воєнної агресії: тенденції та перспективи. *Економіка та суспільство*. 2024. № 59. doi: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-62>.
12. Давимука С. Інноваційний імператив стратегії відбудови України. *Регіональна економіка*. 2023. № 3. С. 109. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2023-3-1>.
13. Кириченко О. Управління інвестиційно-інноваційним забезпеченням впровадження адаптивних стратегій розвитку підприємств, малого та середнього бізнесу в умовах цифрової трансформації. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2023. № 4(72). С. 94–101. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2023-72-94-101>.
14. Стахурська С. Формування інвестиційної стратегії в контексті змін в організації. *Економіка та суспільство*. 2022. № 41. doi: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-35>.
15. Загальна сума збитків, завдана інфраструктурі України, зросла до майже \$155 млрд. *Kyiv School of Economics: вебсайт*. 2024. URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zagalna-suma-zbitkiv-zavdana-infrastrukturi-ukrayini-zroslo-do-mayzhe-155-mlrd-otsinka-kse-institute-stanom-na-sichen-2024-roku/> (дата звернення: 05.08.2024).
16. Збитки та втрати енергетичного сектору України внаслідок повномасштабного вторгнення Росії перевищили \$56 млрд. — оцінка KSE Institute станом на травень 2024 року. *Kyiv School of Economics: вебсайт*. 2024. URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zbitki-ta-vtrati-energetichnogo-sektoru-ukrayini-vnaslidok-povnomasshtabnogo-vtorgnennya-rosiyi-perevishhili-56-mlrd-otsinka-kse-institute-stanom-na-traven-2024-roku/> (дата звернення: 05.08.2024).
17. Збитки та втрати аграрного сектору України складають понад \$80 млрд. — KSE Агроцентр. *Kyiv School of Economics: вебсайт*. 2024. URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zbitki-ta-vtrati-agrarnogo-sektoru-ukrayini-skladayut-ponad-80-mlrd-kse-agrotsentr/> (дата звернення: 07.08.2024).
18. Tretyak V., Zaporozhets H., Cirella G., Kucher M., Popova I., Kurylenko Y. Enhancing Competitiveness Management in Ukraine's Post-war Industrial Enterprises: Theoretical Insights and Strategic Implications. *Handbook on Post-War Reconstruction and Development Economics of Ukraine. Contributions to Economics*. Springer, Cham. 2024. P. 159–175. doi: https://doi.org/10.1007/978-3-031-48735-4_10.

References

1. Kravchenko, O., Lysov, V., Kaplenko, O., & Shvedenko, A. (2023). Post-war recovery practices for Ukraine, based on the experience of other countries that have undergone similar processes. *Economic Affairs*, 68(04), 2277–2288. doi: <https://doi.org/10.46852/0424-2513.4.2023.35>.
2. Pavelko, O., Andrykovich, N., & Vlasenko, I. (2024). Analysis of innovative development and overcoming challenges of post-war Ukrainian economy. *E3S Web of Conferences*, 01031. doi: <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202455801031>.
3. Levytskyi, V., & Radyński, S. (2023). Udoskonalennia innovatsiino-investytsiinoi diialnosti v period pislivoiennoi vidbudovy Ukrainy: orhanizatsiinyi ta normatyvno-pravovy aspekt [Improvement of innovation and investment activity in the period of post-war reconstruction of Ukraine: organizational and regulatory aspect]. *Halyskyi ekonomichnyi visnyk Ternopilskogo nationalnoho tekhnichnogo universytetu*, 84(5), 151–161. Retrieved from <https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/43124> [in Ukrainian].
4. Kulbovsky, S. (2023). Investytsiini stratehii ukrainskykh pidpriemstv u mizhnarodnomu biznesi [Investment strategies of Ukrainian enterprises in international business]. *Економіка, управління та адміністрування*, 3(105), 10–15. doi: [https://doi.org/10.26642/ema-2023-3\(105\)-10-15](https://doi.org/10.26642/ema-2023-3(105)-10-15) [in Ukrainian].
5. Huba, M., Nazar, I., & Tatsi, O. (2023). Pislivoienna vidbudova ekonomiky Ukrainy: zadachi i vyklyky [Post-war reconstruction of the economy of Ukraine: tasks and challenges]. *Akademichni vizii*, 23. doi: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.8320770> [in Ukrainian].
6. Alekseenko, V. (2024). Innovatsiinyi rozvytok u povoiennii vidbudovi na mezo-rivni [Innovative development in post-war reconstruction at the meso-level]. *Naukovy visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriya "Економіка"*, 1(63), 59–65. doi: [https://doi.org/10.24144/2409-6857.2024.1\(63\).59-65](https://doi.org/10.24144/2409-6857.2024.1(63).59-65) [in Ukrainian].
7. Tkachenko, O., Tkachenko, O., & Zahrebelyni, D. (2024). Povoienna vidbudova innovatsiinoi transformatsii Ukrainy [Post-war reconstruction of the innovative transformation of Ukraine]. *Zdobutky ekonomiky: perspektyvy ta innovatsii*, 8. doi: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13166005> [in Ukrainian].
8. Ashcheulova, O., & Ostropolskaya, Y. (2023). Zaluchennia investytsii u povoiennu vidbudovu Ukrainy: mozhlyvosti ta vyklyky [Attracting investments in the post-war reconstruction of Ukraine: opportunities and challenges]. *Akademichni vizii*, 25. doi: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10257554> [in Ukrainian].
9. Orel, Y., Prochan, A., & Nesteranko, O. (2024). Perspektivy pislivoiennoho vidnovlennia ekonomiky Ukrainy: realii sohodennia [Prospects of post-war economic recovery of Ukraine: realities of today]. *Akademichni vizii*, 31. doi: <https://doi.org/10.5281/zenodo.11096562> [in Ukrainian].
10. Senchenko, V. (2023). Formuvannia ta realizatsiia rehionalnykh innovatsiinykh stratehii Ukrainy v pislivoiennyi period [Formation and implementation of regional innovation strategies of Ukraine in the post-war period]. *Suchasnyi menedzhment ekonomichnykh system v koordynatakh paradyhmy staloho rozvytku — Modern Management of Economic Systems within the Coordinates of the Sustainable Development Paradigm*, materials of the 5th international science and practice conf. (Odesa, September 18, 2023). Odesa, 2023. 156–156. Retrieved from https://economics.net.ua/files/science/suchasnyy_men/2023/SM_2023.pdf#page=157 [in Ukrainian].

11. Perminova, S., Sytnyk, N., & Chupryna, M. (2024). Innovatsiina diialnist v Ukraini v period voiennoi ahresii: tendentsii ta perspektyvy [Innovative activity in Ukraine during the period of military aggression: trends and perspectives]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 59. doi: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-62> [in Ukrainian].
12. Davymuka, S. (2023). Innovatsiinyi imperatyv stratehii vidbudovy Ukrainy [Innovative imperative of the reconstruction strategy of Ukraine]. *Rehionalna ekonomika*, 3, 109. doi: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2023-3-1> [in Ukrainian].
13. Kyrychenko, O. (2023). Upravlinnia investytsiino-innovatsiynym zabezpechenniam vprovadzhennia adaptyvnykh stratehii rozvytku pidpryemstv, maloho ta serednoho biznesu v umovakh tsyfrovoy transformatsii [Management of investment and innovation support for the implementation of adaptive strategies for the development of enterprises, small and medium-sized businesses in the conditions of digital transformation]. *Vcheni zapysky Universytetu "KROK"*, 4(72), 94–101. doi: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2023-72-94-101> [in Ukrainian].
14. Stakhurska, S. (2022). Formuvannia investytsiinoi stratehii v konteksti zmin v orhanizatsii [Formation of an investment strategy in the context of changes in the organization]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 41. doi: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-35> [in Ukrainian].
15. Kyiv School of Economics: website. (2024). Zahalna suma zbytkiv, zavdana infrastrukturi Ukrainy, zrosla do maizhe \$155 mlrd [The total amount of damage caused to the infrastructure of Ukraine has increased to almost \$155 billion]. Retrieved from <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zagalna-suma-zbitkiv-zavdana-infrastrukturi-ukrayini-zrosla-do-maizhe-155-mlrd-otsinka-kse-institute-stanom-na-sichen-2024-roku/> [in Ukrainian].
16. Kyiv School of Economics: website. (2024). Zbytky ta vtraty enerhetychnoho sektoru Ukrainy vnaslidok povnomasshtabnoho vtorhnennia Rosii perevyschly \$56 mlrd — otsinka KSE Institute stanom na traven 2024 roku [Damages and losses of Ukraine's energy sector as a result of a full-scale Russian invasion exceeded \$56 billion — KSE Institute estimate as of May 2024]. Retrieved from <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zbitki-ta-vtraty-energetichnoho-sektoru-ukrayini-vnaslidok-povnomasshtabnogo-vtorhnennya-rosiyi-perevishhili-56-mlrd-otsinka-kse-institute-stanom-na-traven-2024-roku/> [in Ukrainian].
17. Kyiv School of Economics: website. (2024). Zbytky ta vtraty ahrarynnoho sektoru Ukrainy skladaiut ponad \$80 mlrd — KSE Ahrotsentr [Damages and losses of the agricultural sector of Ukraine amount to more than \$80 billion — KSE Agrocetr]. Retrieved from <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zbitki-ta-vtraty-agrarnogo-sektoru-ukrayini-skladaiut-ponad-80-mlrd-kse-agrotsentr/> [in Ukrainian].
18. Tretyak, V., Zaporozhets, H., Cirella, G., Kucher, M., Popova, I., & Kurylenko, Y. (2024). Enhancing competitiveness management in Ukraine's post-war industrial enterprises: Theoretical insights and strategic implications. *Handbook on Post-War Reconstruction and Development Economics of Ukraine: Contributions to Economics*, Cham. 273–293. doi: https://doi.org/10.1007/978-3-031-48735-4_10.